

Znak: WZPS-5.431.1.32.2024.KC-Ś
Szczecin, 21.02.2025 r.

Pani
Romana Klimek-Jacoszek
Dyrektor Centrum Opieki nad Dzieckiem
Im. Konstantego Maciejewicz w Szczecinie

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniu 16 grudnia 2024 r. została przeprowadzona kontrola w trybie uproszczonym w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Wrzosowa przystań”, mieszczącej się przy ul. Józefa Romana 30/1 w Szczecinie.

Kontrolę, na podstawie upoważnienia nr 137/2024 z dnia 9 grudnia 2024 r. przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w składzie: Karolina Czaja-Śmietana – starszy inspektor wojewódzki, osoba kierująca zespołem oraz Patrycja Matuszewska – kierownik Oddziału Wspierania Rodziny, Systemu Pieczy Zastępczej i Przeciwdziałania Przemocy.

Przedmiotem kontroli były zagadnienia zawarte w piśmie Prokuratury Rejonowej Szczecin – Zachód z dnia 19 listopada 2024 r. dotyczące możliwych nieprawidłowości w działalności placówki w zakresie zadań związanych opieką i wychowaniem, ze szczególnym uwzględnieniem praw dziecka.
akta kontroli str. 1 – 2

Podstawy dokonanych ustaleń:

- ankiety i rozmowy przeprowadzone wśród siedmiu wychowanków,
- oględziny pomieszczeń placówki,
- pisemne informacje złożone przez dyrektora centrum.
-

Działalność placówki w zakresie objętym kontrolą oceniam pozytywnie z nieprawidłowościami³.

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49),

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477),

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

Oceny działalności dokonano na podstawie szczegółowej analizy realizacji przez placówkę następujących zadań.

1. Warunki lokalowe.

Zarzuty dotyczyły m. in. złych warunków sanitarnych skutkujących pogorszeniem stanu zdrowia dzieci.

Placówka mieści się na parterze bloku mieszkalnego i składa się z:

- 5 pokoi przeznaczonych dla dzieci, w tym: 3 dwuosobowych oraz 2 trzyosobowych; każdy pokój został wyposażony w łóżka (odpowiednio do liczby dzieci), biurka oraz miejsca do przechowywania odzieży (szafki, szafy); pokoje były odpowiednio oświetlone, a ich metraż zapewniał swobodne korzystanie z wyposażenia, ściany czyste bez śladów wilgoci i zagrzybienia.
- 3 łazienek, w tym: 2 przeznaczonych dla wychowanków i 1 dla wychowawców; pomieszczenia wyposażone w niezbędne sprzęty; w łazienkach dzieci brakowało zamków, przez co wychowankowie nie mieli zapewnionej prywatności podczas toalety, szczególnie w godzinach wieczornych; fakt ten został również poruszony podczas rozmów z wychowankami, co zostało opisane w dalszej części wystąpienia,
- salonu, w którym wygospodarowano miejsce na wspólny wypoczynek (m. in. narożnik, stół, telewizor) oraz miejsce do spożywania posiłków, służące również do odrabiania lekcji (stół, krzesła),
- kuchni wyposażonej w niezbędny sprzęt AGD, ogólnie dostępnej żywności w szafkach (np. płatki, pieczywo, herbata, owoce) oraz w lodówce; na kuchence przygotowany obiad; przy kuchni magazynek z dodatkową żywnością,
- pokoju wychowawców, w którym m. in. przechowywane są leki dla wychowanków oraz dokumenty – pomieszczenie zamykane na klucz.

W placówce znajduje się również magazynek, w którym przechowywane są środki higieniczne oraz materiały służące do utrzymania czystości – pomieszczenie zamykane na klucz.

akta kontroli, str. 3 – 4

2. Prawa dziecka.

Zarzuty dotyczyły m. in. ograniczania kontaktów z osobami bliskimi, przemocy w placówce, niewłaściwego komunikowania się opiekunów z dziećmi (obraźliwe, poniżające, lekceważące określenia), braku możliwości korzystania z rowerów i hulajnóg w czasie wolnym.

Na dzień kontroli w placówce obecnych było 8 wychowanków w wieku od 4 do 15 lat, przeprowadzono ankiety i rozmowy z 7 z nich, jeden wychowanek odmówił rozmowy. Wszystkie dzieci podały, że mogą utrzymywać kontakty z najbliższymi osobami. Wśród osób, z którymi mogą porozmawiać o swoich problemach znalazły się: przyjaciel/ kolega z placówki – 4 odpowiedzi, wychowawcy – 3 odpowiedzi oraz rodzeństwo – 1 odpowiedź. Wśród pracowników, z którymi dzieci swoje relacje określają pozytywnie znalazły się: [tekst wyłączony z jawności] Jeden wychowanek podał, że [tekst wyłączony z jawności] Z powyższego można wnioskować, że w placówce panują pozytywne relacje na poziomie dziecko – dorośli. Wśród nagród stosowanych w placówce dzieci wymieniły: słodczyce oraz dodatkowe zajęcia. Dwoje wychowanków podało, że w placówce nie ma nagród.

Wśród kar stosowanych w placówce dzieci wymieniły:

- obniżone kieszonkowe – 2 dzieci,
- zabieranie telefonów – 2 dzieci (na tydzień za nieuczenie się), 1 dziecko (na miesiąc za nieprzeczytanie lektury),

- brak możliwości wychodzenia na dwór – 2 dzieci,
- pójście do pokoju i wyciszenie się – 2 dzieci,
- nieoglądanie bajki – 1 dziecko,
- zabranie zabawki – 1 dziecko,
- stanie w kącie – 1 dziecko.

Z uwagi na powyższe odpowiedzi dzieci należy zaznaczyć, że:

- 1) Stawianie dziecka do kąta to rodzaj kary, które publicznie je zawstydza oraz narusza jego godność. Taka kara znacznie utrudnia dziecku rozumienie sytuacji i wyciąganie wniosków – dziecko zmieni swoje zachowanie, bo będzie chciało uniknąć kary, ale nie zrozumie, dlaczego ma zachowywać się inaczej.
- 2) Izolowanie dziecka po niewłaściwym zachowaniu pociąga za sobą negatywne konsekwencje – dziecko postrzega je bowiem jako odrzucenie, które z kolei równoznacznie jest dla niego z cierpieniem.
- 3) Tzw. szlabany to kary, które nie odnoszą żadnego skutku. Dziecko pozbawione czegoś, co jest dla niego ważne, zaczyna uważać, że to osoba, która dany sprzęt lub prawo zabrała, jest tą złą. Zabierając dziecku to, co jest dla niego ważne, stajemy się jego wrogiem.

Jeden wychowanek podał, że w sytuacji kiedy nie zgadza się z karą, może porozmawiać o tym z wychowawcą. Dwoje dzieci podało, że nie mogą nic zrobić, a troje nie udzieliło odpowiedzi w tym zakresie (dotyczy najmłodszych dzieci w wieku 4 – 6 lat).

Na pytanie o występowanie w placówce zachowań przemocowych dzieci odpowiedziały następująco:

Czy w placówce zdarzały się Tobie lub innym wychowankom przypadki	nie	Spotkało mnie	Widziałem	Kto był sprawcą	Kto był sprawcą
				Dorosły	Dziecko
kopania, bicia, szarpania itp.	1	3	2	0	5
Wyzywania, wyśmiewania, obrażania itp.	1	2	3	0	5
Zastraszania, prześladowania, gnębienia, poniżania	4	2	0	0	2
Wymuszania, wyłudzenia pieniędzy lub innych rzeczy, kradzieży	5	1	0	0	1
Namawiania do stosowania środków odurzających (alkohol, narkotyki, dopalacze)	6	0	0	0	0

Z przeprowadzonej ankiety oraz rozmowy z wychowankami wynika, że w placówce pojawiają się zachowania przemocowe wśród wychowanków. Wskazuję zatem na konieczność podejmowania działań niwelujących takie zachowania. Żadne dziecko nie wskazało, aby sprawcą zachowań przemocowych była osoba dorosła.

Na pytanie, czy w wolnym czasie mogą korzystać z rowerów czy hulajnóg dwoje dzieci wskazało, że nie. Wszystkie podały, że jeżdżą na wycieczki szkolne.

Z uwagi na fakt, że w drzwiach do łazienek dzieci nie było zamków, podczas kontroli dopytano [tekst wyłączony z jawności] o prywatność podczas korzystania z łazienki. [tekst wyłączony z jawności] wskazały, że nie mają żadnej prywatności korzystając z łazienki czy wc. Zdarzają się sytuacje, gdy podczas brania [tekst wyłączony z jawności] prysznicy, do łazienki wchodzi inne dzieci, chcące w tym czasie skorzystać z toalety. [tekst wyłączony z jawności] podały, że zwracały się do wychowawców z prośbą zamontowanie w ich łazience zamka, co jednak pozostawało bez odzewu z ich strony.
akt kontroli, str. 5 – 23

3. Zapewnienie dzieciom wyżywienia, wyposażenia w odzież, obuwie i środki higieny osobistej, dostępu do opieki zdrowotnej oraz kwoty pieniężnej do własnego dysponowania.

Zarzuty dotyczyły m. in. niedostępności jedzenia, braku środków higieny osobistej, zaniedbań leczenia dentystycznego, podawania leków niezgodnie z zaleceniami lekarza, kieszonkowego zależnego od humoru opiekuna.

Wszystkie dzieci wskazały, że mają swobodny dostęp do jedzenia i picia, co potwierdziły oględziny placówki.

Wszyscy wychowankowie podali, że mają zapewnione artykuły higieniczne, odzież i obuwie na każdą porę roku. Podczas oględzin stwierdzono, że środki higieniczne znajdują się w magazynie i są wydawane przez wychowawcę na prośbę dziecka.

Pięcioro wychowanków podało, że chodzą do dentysty. Jedno dziecko podało, że nie ma potrzeby chodzenia do dentysty. Pięciu wychowanków podało, że nie są pod opieką psychiatry oraz że nie przyjmują codziennie leków. Jedno dziecko wskazało, że nie wie, czy jest pod opieką psychiatry, natomiast podał, że rano i wieczorem przyjmuje leki na uspokojenie. Z informacji uzyskanych od wychowawcy wynika, że [tekst wyłączony z jawności] Z oględzin placówki wynika, że leki przechowywane są w pokoju wychowawców i są zabezpieczone przed dostępem dzieci.

Wszystkie dzieci podały, że zawsze otrzymują kieszonkowe. Troje wskazało, że kieszonkowe może zostać zmniejszone za złe zachowanie, pozostałe nie potrafiło udzielić odpowiedzi.

Akta kontroli, str. 2 – 23

4. Zapewnienie wsparcia specjalistycznego. Wolontariat w placówce.

Zarzuty dotyczyły godzin, w jakich dostępny jest psycholog – praca w godzinach, w których dzieci są w szkołach, siedzi i nic nie robi, nie ma szans, by z nim porozmawiać. Analizie poddano grafik pracy specjalistów w miesiącu grudniu 2024 r. Wsparcie specjalistyczne w placówce zapewniał:

- pedagog - w ww. okresie obecny w placówce 3 razy w godzinach 10.00 – 17.00
- psycholog - w ww. okresie obecny w placówce 2 razy w godzinach 10.00 – 17.00.

Obaj specjaliści jedną godzinę swoich dyżurów poświęcali na inne czynności niż praca z dziećmi (np. uzupełnianie dokumentacji).

Wszystkie dzieci podały, że mają możliwość rozmowy z psychologiem i nie zgłosiły utrudnionego dostępu do specjalistów.

W trakcie kontroli do placówki przyszły dwie osoby nie będące jej pracownikami.

Wychowawca wyjaśnił, że to wolontariusze. Po kontroli, poproszono dyrektora centrum o dostarczenie dokumentów potwierdzających spełnienie wymagań dopuszczających wszystkich wolontariuszy do pomocy w opiece nad dziećmi w kontrolowanej placówce. Pismem z 3 stycznia 2025 r. dyrektor centrum dostał kopię umowy o wolontariat dla jednej z ww. osób. Dokumenty drugiej osoby zostały

przekazane pismem z dnia 14 lutego 2025 r. W treści zawarto zapis, że wolontariusz potwierdza spełnienie warunków zawartych w § 6 pkt 3 niniejszej umowy, które dotyczą: władzy rodzicielskiej, obowiązku alimentacyjnego, niekaralności oraz stanu zdrowia. W załączeniu przekazano kopię informacji o niefigurowaniu obu wolontariuszy w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Nie dostarczono kopii zaświadczeń lekarskich o braku przeciwwskazań zdrowotnych, co narusza art. 99 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

akt kontroli, str. 24 – 34

5. Wydatkowanie świadczenia wychowawczego 800+.

Zarzuty dotyczyły m. in. braku możliwości wykorzystania środków na korepetycje. W trakcie kontroli prowadzono z dziećmi rozmowy na temat ich wiedzy, co do celu wydatkowania środków ze świadczenia wychowawczego „800+”. Cztero dzieci, w wieku 4 – 8 lat, nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Jedno dziecko podało, że ww. kwota jest przeznaczana na zakup artykułów szkolnych, a jedno, że na nic. Po kontroli poproszono dyrektora centrum o dostarczenie procedury określającej zasady wykorzystywania świadczenia wychowawczego „800+”, dokumenty potwierdzające wykorzystanie tego świadczenia na każdego wychowanka placówki w okresie od 1.01. do 30.11.2024 r. oraz informację ilu wychowanków złożyło podanie o skorzystanie z tych środków, w ilu przypadkach odmówiono i dlaczego. Pismem z 3 stycznia 2025 r., dyrektor centrum dostał kopie dokumentów potwierdzających przekazanie ww. środków dla następujących wychowanków placówki:

[tekst wyłączony z jawności]

Zgodnie z § 18 ust. 1 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej dziecku umieszczonemu w placówce opiekuńczo-wychowawczej zapewnia się m. in. wyposażenie w odzież i obuwie oraz dostęp do opieki zdrowotnej. Z kolei art. 9a ust. 1 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci wskazuje, że świadczenie wychowawcze przyznane na dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przeznacza się w szczególności na rozwój zainteresowań oraz zwiększanie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci umieszczonych w tych placówkach lub ośrodkach, lub gromadzi jako oszczędności.

Z uwagi na powyższe, wątpliwości kontrolujących wzbudził sposób wydatkowania środków ze świadczenia wychowawczego niektórych wychowanków, szczególnie w związku z brakiem jasnych zasad wydawania zgody dyrektora centrum na ich wykorzystanie. Ponadto w przypadku wychowanków powracających pod opiekę rodziców, przekazanie środków powinno nastąpić dopiero po wydaniu odpowiedniej dyspozycji przez sąd.

akta kontroli, str. 35 – 79

Wszystkie uwagi dotyczące funkcjonowania placówki i sprawowania opieki nad dziećmi zostały przekazane dyrektorowi centrum na spotkaniu podsumowującym w dniu 20 grudnia 2024 roku.

Podsumowanie ustaleń kontroli

- stwierdzone nieprawidłowości/ uchybienia:
 - stosowanie kar izolacyjnych oraz naruszających godność dziecka,
 - brak zaświadczeń o braku przeciwwskazań zdrowotnych dla wolontariuszy,
- przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości / uchybień:

- niewystarczająca wiedza w zakresie metod wychowawczych i pracy z dzieckiem,
- niedopatrzenie,
- skutki stwierdzonych nieprawidłowości / uchybień:
 - zaburzone poczucie bezpieczeństwa i obniżenie samooceny u wychowanków,
 - praca z dziećmi przez osobę niespełniającą ustawowych wymagań,
 - braki formalne,
- osoby odpowiedzialne za stwierdzone nieprawidłowości / uchybienia:
 - dyrektor Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie, pracownicy centrum
- wpis w książce kontroli: pozycja 23
- uprawnienia jednostki kontrolowanej:

zgodnie z art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.

- wystąpienie otrzymują:

- 1) dyrektor Centrum Opieki nad Dzieckiem im. Konstantego Maciejewicza w Szczecinie
- 2) Wojewoda Zachodniopomorski

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami, w celu podniesienia jakości pracy placówki wydaję zalecenia:

znaczące:

- 1) zaprzestać stosowania kar izolacyjnych oraz naruszających godność wychowanków,
- 2) zapewnić wychowankom możliwość korzystania z łazienki i toalety w sposób zapewniający intymność,

zwykłe:

- 1) do pomocy w wychowaniu i opiece nad dziećmi dopuszczać wolontariuszy spełniających wymogi zawarte w art. 98 ust. 3 pkt 4 ustawy

W przypadku braku zastrzeżeń proszę poinformować mnie w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych.

Z upoważnienia
 WOJEWODY ZACHODNIOPOMORSKIEGO
 Dawid Krystek
 II Wicewojewoda Zachodniopomorski

Zespół inspektorów:
 Karolina Czaja-Śmietana
 Starszy inspektor wojewódzki
 Patrycja Matuszewska
 Kierownik Oddziału
 w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej

Zastępca Dyrektora
Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego
Izabela Wojtczak – Sikorska

Klauzula anonimizacji

- A. **Zakres wyłączenia:** informacje mogące bezpośrednio lub w kontekście ujawnić dane osobowe osoby fizycznej.
- B. **Podstawa prawna wyłączenia i przetwarzania:** art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022r poz. 902 – tekst jednolity), art. 5 ust.1. lit. B oraz art. 6 ust.1 lit. C Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych, oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE
- C. **Osoba, która dokonała wyłączenia:** Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
- D. **Podmiot w interesie którego dokonano wyłączenia z jawności:** art. 8 ust. 5 w związku z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej: (osoby fizyczne).